Не с Кико

Валентина Радинска

КРИКОР АЗАРЯН ОТБЛИЗО

enthusiast

Това е откъс от книгата.

Цялата книга може да намерите в Библио.бг

www.biblio.bg

Нис Коко

Валентина Радинска

КРИКОР АЗАРЯН
ОТБЛИЗО

Валентина Радинска
НИЕ С КОКО
Крикор Азарян отблизо

© Валентина Радинска, автор, 2012
© Чавдар Гюзелев, художник, 2012
© Андрей Петков, програмист, 2012
*© **Enthusiast** – запазена марка*
на „Алто комюникейшънс енд пъблишинг“ ООД, 2012

ISBN 978-954-2958-52-9

Документален роман

enthusiast

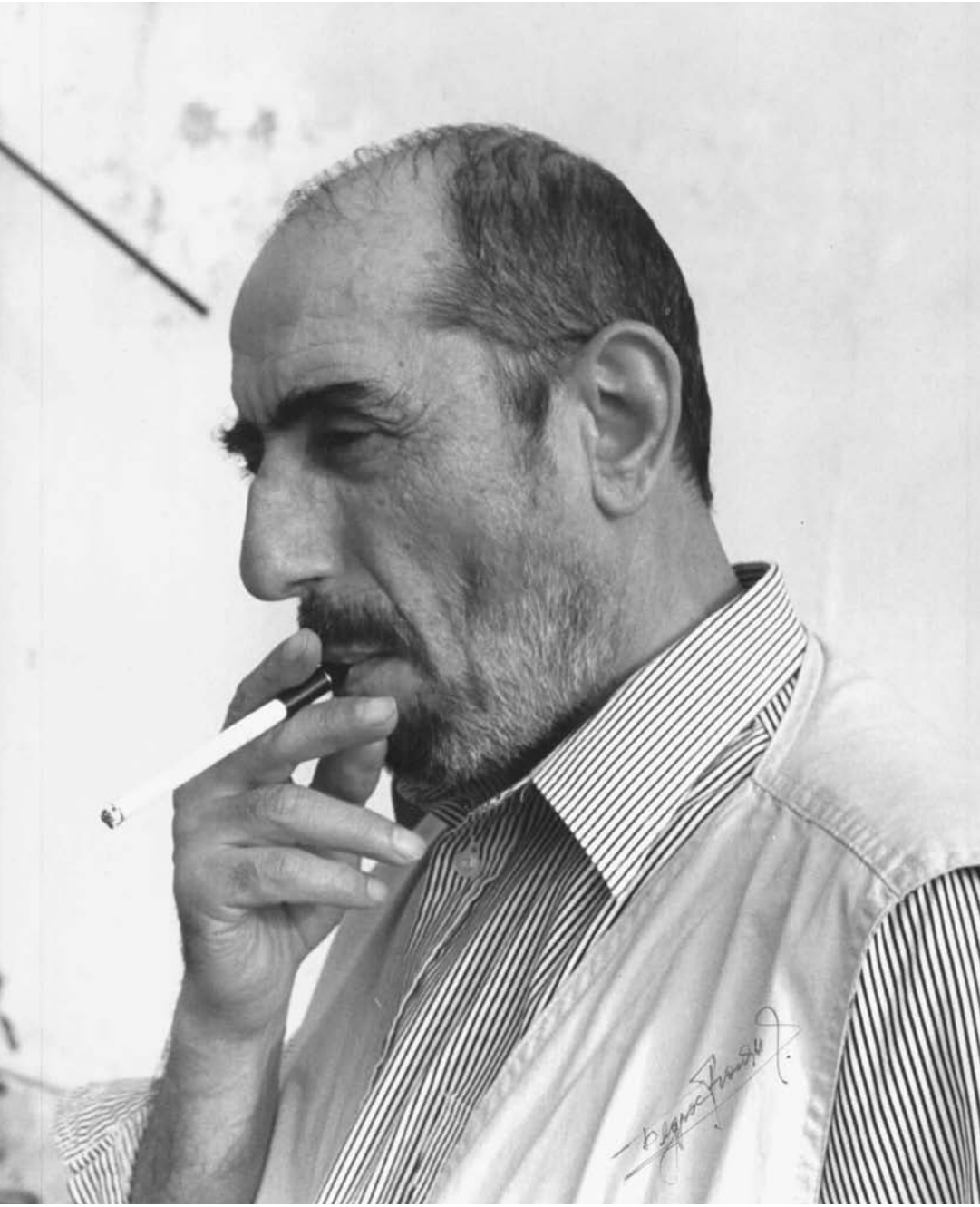
София, 2012

НЯКОЛКО ДУМИ ОТ АВТОРА

Защо написах тази книга? За мен нямаше нищо по-естествено от желанието да бъда още малко, макар и под друга форма, с любимия човек, когото загубих… Писах я бавно, с продължителни прекъсвания, с много колебания – исках да покажа оня Крикор Азарян, когото малцина познават; да оставя завинаги върху хартията прекрасните мигове и любовта, която Бог ни даде, както и изпитанията, през които преминахме…Исках да разкажа и за преживяванията от последните няколко години на Коко – времето на битката му с коварния противник, когото все пак в последна сметка той победи, както и за изумителния и достоен начин, по който го направи.

По пътя, който извървях, докато пишех, неколцина близки приятели ме подкрепяха, съветваха и насърчаваха. На тяхното неуморно съпричастие тази книга дължи много. Благодаря им от сърце!

Валентина Радинска

***

– Толкова добре не съм се чувствал от времето, когато бях здрав – каза Коко, усмихна се щастливо, както отдавна не го бях виждала да прави, изправи стойката си и стисна здраво кормилото. Сухият августовски вятър, идващ откъм Мраморно море, нахлуваше през отворените прозорци на колата и духаше в лицето му.

Наистина, в оня миг той изглеждаше здрав, силен, по-одухотворен от всякога, пълен с енергия и с желание за живот и за работа. Колата летеше по обляната от слънце магистрала, водеща от Истанбул към Анкара.

Четири месеца по-късно, в ослепителната снежна светлина на един мразовит декемврийски четвъртък, го положихме в земята край параклиса на арменските гробища в София. Малко по-нататък, потънал в сняг и тишина, мръзнеше малкият паметник на сина ни Степан.

Какво правехме в средата на оня зноен август на 2009 година на магистралата за Анкара? Дълга история. Ако имате търпение, ще ви я разкажа. Първо, защото това е необикновена история за необикновен човек, и си струва да бъде разказана. И второ, защото само аз мога да ви я разкажа от начало до край.

***

Този разказ всъщност е едно дълго пътуване през любовта и през различните пейзажи на съдбата – понякога прекрасни,

понякога – грозни, понякога – дори жестоки. Но само любовта ни помогна да минем през всичко и да го понесем с достойнство.

Това пътуване започна в началото на 1979 година.

Работех като репортер в отдел „Култура“ на в-к „Народна младеж“. Шеф на отдела тогава беше поетесата Калина Ковачева. Именно тя ми постави задачата да намеря интересни събеседници за една от постоянните ни рубрики – „Предизвикани диалози“. Събирахме двама души от някоя област на изкуството и ги провокирахме да разговарят по определени теми.

Току-що беше се появил по екраните новият български филм „Всички и никой“ по едноименния роман на Йордан Радичков. Режисьор на филма беше театралът Крикор Азарян, за когото до този момент само бях чувала, но не бях го срещала. В този филм за пръв път видях изгряващия тогава актьор Георги Новаков. Филмът ме впечатли много, носеше някакъв особен аромат, една рядка живописност, и с цялостната си атмосфера и визия с нещо ми напомняше за картините на Златю Бояджиев. По-късно щях да разбера, че цялата творческа същност и специфичната чувствителност на Коко, вкусът му за музика, усещането му за цвят и композиция, начинът, по който разполага хората в мизансцените си – като ноти в музикална стълбица, целият му възглед за света, се бяха формирали, най-простичко казано, от два фактора – че е арменец и че е роден и израснал в Пловдив. Това формулира и самият той в едно интервю от последните си години.

Силно ми импонираше играта на Георги Новаков във „Всички и никой“. Млад, изгряващ, талантлив, участващ в току-що появил се по екраните игрален филм – с една дума: той беше човек, много подходящ за рубриката на младежкия вестник. Реших да го поканя да участва в нея.

Свързах се с актьора и тъй като за рубриката трябваха двама, го помолих той да избере, според желанието и вкуса си, с кого именно иска да води този диалог, който после щеше да се появи във вестника.

И Георги Новаков без колебание заяви: „Искам да разговарям с режисьора на филма, с Коко Азарян“.

Тогава още не знаех по каква причина запомних този миг отчетливо, секунда по секунда, запомних гласа му, интонацията, с която актьорът произнесе всяка дума, изражението на лицето му, жестовете му…

Тогава и Жоро Новаков нямаше как да предположи, че в оня момент Господ е решил да го употреби, за да изпълни един свой план. Не го подозирах и аз. Най-малко пък – Коко. Той все още не знаеше, че някакъв план на съдбата вече е задействан. Но това се оказа именно така.

Този избор на Жоро Новаков преобърна животите ни – моя и на Коко. И на други хора. Завинаги.

Започнах да звъня по телефона в Народния театър, където тогава работеше Крикор Азарян, за да уговоря ден, в който на него да му е удобно да се срещнем. Не го познавах лично, не бях го виждала дори, бях гледала някои негови постановки, бях ги харесала, и толкова. Театърът не беше моята територия, не беше моята стихия, може да се каже, че като журналист нямах професионални интереси към него. Моята страст беше литературата.

Нямах представа, че съвсем скоро човек на театъра щеше да стане за мен нещо много важно – най-важното на света.

Така че, нищо неподозираща, упорито звънях на режисьора Азарян, за да мога да изпълня задачата си. Бях още млада журналистка, трябваше да се доказвам, това интервю беше важно за мен.

Азарян обаче репетираше тогава пиесата „Крал Лир“ на Шекспир, намираше се някъде по средата на репетиционния

Работен момент от филма „Всички и никой" – Крикор Азарян и Тодор Колев, 1978 г. *Автор: Емил Хвърлев*

период. Дълго и любезно поговори с мен по телефона, обясни ми колко е зает и ми отказа да се срещнем, преди да е излязла премиерата му. Беше краят на 1978 г. Той искаше да насрочим интервюто за началото на февруари. Нямах избор, трябваше да се примиря с това отлагане.

(Много по-късно щях да науча от Коко какви проблеми е имал с изпълнителя на главната роля, тази на крал Лир – Иван Кондов, който малко преди премиерата се отказал да играе, и се наложило много спешно в ролята да се въвежда актьорът Георги Черкелов.)

С Григор Вачков на снимачната площадка на „Всички и никой” .

Автор: Емил Хвърлев

Тогава, след телефонния разговор с Азарян, бях просто завладяна от гласа му – дълбок, кадифен, задушевен. Говореше бавно, спокойно, премислено. По някакъв начин веднага внушаваше доверие, предразполагаше. И най-простите, най-обикновените неща казваше тъй, сякаш ти съобщава нещо изключително важно и много съкровено – някаква тайна, която никой друг не знае, освен нас двамата. Ниският му, мек тембър дълго звучеше в ушите ми, цели фрази непрестанно се въртяха и въртяха в съзнанието ми…

И тъй, премиерата на „Крал Лир“ се състоя в края на януари. Аз отидох да гледам спектакъла, естествено – нали щях да интервюирам автора, трябваше да знам какво е направил току-що! И най-вече – да видя причината за тъй дългото отлагане на „диалозите“.

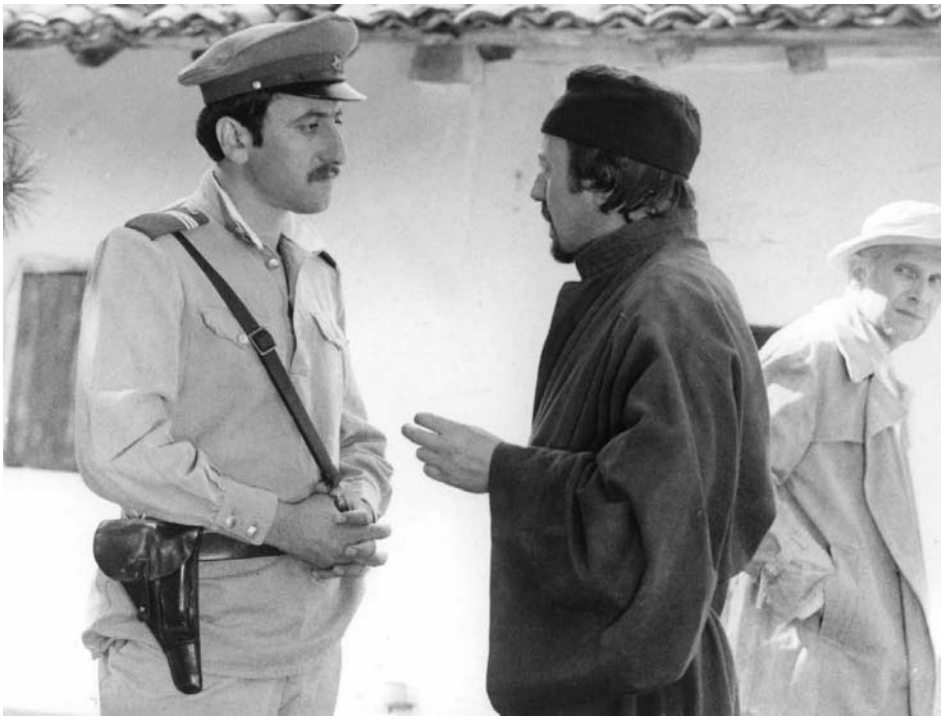
Едва когато след края на спектакъла Азарян се появи на сцената за поклоните, го видях за пръв път. Слаб, мургав, типичен арменец. Направи ми впечатление начинът, по който с присвити очи, изпитателно се взираше в залата. Сякаш искаше да проникне в мислите на зрителите и да изтръгне от тях истината – харесват ли спектакъла му или не?

На мен лично не всичко в спектакъла ми хареса. Но се престраших да го кажа на Коко едва след много време. На което той отвърна през смях: „И на мен не всичко ми харесваше в този спектакъл!“

Най-сетне интервюто беше уговорено. В заветния ден се появих в Народния театър с голям, тежък касетофон – единствения, с който разполагаше отделът ни. Георги Новаков ме чакаше пред служебния вход и аз за пръв път прекрачих прага на Народния; качихме се на асансьора и потеглихме нагоре. Нямах представа накъде отивах с този асансьор. Мислех си, че той ме води към поредното интервю за вестника, в който работех. А всъщност съм отивала на най-съдбовната среща в живота си.

Съдбата е толкова очевидна, а ние – дотолкова слепи, че дори когато тя ни води за ръка, ние не я забелязваме. Виждаме ясно всичко едва когато то се превърне в минало.

Азарян ме поздрави сдържано и отдалеч, без да ми подаде ръка, с жест ме покани да седна на някакъв малък, старинен диван, а те с Жоро Новаков се настаниха на креслата от двете страни на ниската масичка. Аз извадих листа с предварител-

Велко Кънев, Тодор Колев и Васил Димитров в кадър от филма.

Автор: Емил Хвърлев

но приготвените въпроси, включих касетофона в контакта, натиснах копчето и…. касетофонът не работеше. По-късно и в това видях пръст Божи, защото, ако този касетофон беше заработил нормално, събитията може би нямаше да се развият по начина, по който се развиха по-късно. Макар че – едва ли…

Продължавах упорито и яростно да натискам копчето, надявайки се на някакво чудо, но чудото не идваше – касетофонът не завърташе лентата, и толкова. Плувнах в пот от притеснение, чувствах, че излагам не само себе си, но и професията; вече си представях как ме наказват или дори увол-

няват за несправяне с работата, а в това време Азарян ме гледаше едновременно със съжаление, ирония и учудване. Имах чувството, че всеки миг ще каже: „Стига толкова, няма да правим интервюто!“ Но след такова дълго чакане не можех отново да го отложа, трябваше да го запиша.

И изведнъж си спомних, че в чантата си нося една тетрадка. В нея записвах идеи, чернови на стихотворения, беше работната ми тетрадка, и се сетих, че в нея има доста празни страници. Тъкмо Азарян си отвори устата, за да прекрати всичко това, аз светкавично я извадих от чантата си и заявих, че ще пиша на ръка. Той повдигна рамене, погледна ме с недоверие, но не каза нищо…

И наистина – изпълних празната половина на тетрадката къде съкращавайки, къде записвайки само част от казаното…

Когато свършихме, Азарян отново не ми подаде ръка, но рече, като ме гледаше подозрително:

– Ще Ви помоля, когато го препишете на машина, да ми го донесете лично да го редактирам.

Очевидно беше – наистина ми нямаше никакво доверие. Умирах от срам.

(Що се отнася до дистанцираното му поведение, той покъсно ми обясни, че предишния ден при него пак идвали за интервю и журналистката прекалено дълго се ръкувала с него. Затова решил повече да не се здрависва с журналистки!)

Тогава нямаше компютри, на раздрънканата си „Марица“ преписвах два дни този много дълъг разговор; за да се събере на мястото, отделяно на страницата за „Диалозите“, трябваше да се съкрати на една четвърт. Но реших да занеса на Крикор Азарян пълния вариант и той да си го редактира както намери за добре.

Оставих му го в един плик на пропуска на театъра. Когато

се обадих на следващия ден да видя дали вече е прегледал сваленото интервю, той ме помоли да мина веднага, за да си поговорим. Изтръпнах, помислих, че нещата са толкова зле, че той е решил да се откаже от този текст.

Беше нашарил страниците с много нови, дописани неща, беше съкратил почти всичко, което бе казал при първата среща – просто ми се плачеше. Налагаше се да започна отначало.

Тогава още нямаше откъде да знам, че Коко винаги постъпва така, правеше го до края на живота си – всяко интервю скрупульозно се редактираше по няколко пъти, много неща се добавяха, други – вече казани, се махаха, всичко се избистряше и прецизираше максимално, докато най-после той самият го хареса. И в това, както и във всичко останало, той беше изключителен перфекционист.

Носих му интервюто за поправки още няколко пъти. От редакцията вече започнаха да нервничат… Като виждаше притеснението и усърдието ми, Азарян постепенно омекна, разговорихме се, ставаше ни все по-интересно…

Когато разговорът излезе, той ми се обади, каза, че го одобрява (ох, какво облекчение!) и ме покани да се видим за обяд. Това колкото ме поласка, толкова и ме изненада приятно. Спомням си, че отидохме някъде на Витоша – не помня в какъв ресторант, но помня за какво си говорихме. Той ми разказваше за пиесата на Йордан Радичков „Опит за летене“, която щеше да прави в Пернишния театър. Аз пък му разказвах за поезията на гениалната руска поетеса Марина Цветаева, от която в момента просто боледувах… След тази среща сърцето ми окончателно се разхлопа.

Някъде по това време Коко замина за Боровец, за да се подготвя за следващия си филм, който, по причини, които вече съм забравила, така и не беше заснет.

А аз вече не спирах да мисля за него нощ и ден.

Тогава нямаше мобилни телефони, дори стационарните бяха рядкост на някои места…

Продължавах да работя и да живея както по-рано, но умът ми беше другаде…

И един ден той ми се обади по телефона в редакцията, каза, че още е на Боровец, в станцията на Съюза на артистите, но има идване към София. Предложи да се срещнем за обяд в ресторанта на хотел „Плиска“, който е сравнително близо до Полиграфическия комбинат, където се намираше редакцията на вестника. Усещах, че е много притеснен, сигурно се питаше как ще реагирам на поканата му.

Сърцето ми щеше да се пръсне, толкова силно биеше. Естествено, че приех…

Но все още не подозирах докъде ще доведе всичко това. Още повече че и аз по това време имах много сериозна връзка с много сериозен човек…

И тогава, по време на този обяд, всичко се изясни. И двамата бяхме „хлътнали“ до уши. Беше ясно от пръв поглед: един 45-годишен мъж и една 28-годишна жена се бяха влюбили силно един в друг. Дори не се докоснахме, но въздухът помежду ни трепереше и когато той драсна клечка кибрит, за да си запали цигарата, имах чувството, че този въздух ще пламне… Нищо не си казахме с думи… До думите имаше още време.

Беше краят на февруари 1979 година.

А после един петък – не знам защо си спомням, че беше петък, – когато пак се видяхме, и двамата много притеснени, той ми хвана ръката и рече: „Мисля много за теб и искам да ти го кажа…“

Така започна всичко.

Библио.бг - платформа за електронни книги и списания

Чети каквото обичаш!

www.biblio.bg

biblio.bg